CZU: 811.135.1`243`276-057.875
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.10081442

UNELE ASPECTE PRIVIND PREDAREA ELEMENTELOR DE VOCABULAR DIN LEXICUL COMUN AL LIMBII ROMÂNE STUDENŢILOR STRĂINI

Ana COZARI
doctor în pedagogie, conferențiar universitar
Universitatea Tehnică a Moldovei
0009-0002-7080-2319
Tatiana YAVUZ
doctor în filologie, lector universitar
UPS „Ion Creangă”
0000-0002-4289-1070

Learning a foreign language is always a challenge, and learning the Romanian language by foreign students that do have a relative knowledge of English is no exception. This article aims to review some aspects related to the teaching and learning of the Romanian language by students who speak Russian, Ukrainian, Turkish, etc., who, mediated by the relative knowledge of the English language, are at the stage of acquiring the elementary grammatical structures, but also the vocabulary words related to the common lexicon of the Romanian language, in order to obtain the A2 - B1 level in the study of the Romanian language.
Keywords: *common lexicon, basic vocabulary, intercultural competence, international words, translator's false friends*

Dificultățile ce intervin în procesul de predare-învățare-evaluare a elementelor de vocabular din lexicul comun al limbii române studenților străini au generat ideea elaborării acestui articol. Comunicarea este unul din principalele și indispensabilele instrumente de inserție a studenților străini în societate, ajutându-i să relaționeze cu vorbitorii nativi. Unul din obiectivele celor care învaţă o limbă străină este să comunice cu utilizatori nativi ai limbii ţintă sau cu utilizatori care au limba ce se învaţă, în cazul nostru, limba română, drept limba a doua de utilizare. Cercetările

au demonstrat că, atât discursul oral, cât şi cel scris, sunt fenomene lingvistice aflate în relaţie directă cu societatea şi cultura. Astfel, imersiunea unui vorbitor de limbă străină, succesul care poate fi obţinut în studiul limbii au legătură foarte apropiată cu nivelul de acceptare şi interacţiune cu societatea, relaţiile interumane, sociale, vorbitorii nativi sau utilizatori de aceeaşi limbă. Profesorii care predau limba română au drept sarcină prezentarea unei culturi, a unei societăţi, prin intermediul lecţiilor de limba română, într-un mod accesibil, atractiv şi interactiv. Cunoașterea culturii țării-gazdă joacă un rol important în procesul de inserție mai rapidă și mai lejeră a studenților internationali în societate, întrucât în structura culturii naționale sunt incluse valorile, obiceiurile, tradițiile, normele și regulile de etică etc., transmise din generație în generație. Acestea contribuie indiscutabil la dezvoltarea și sporirea nivelului culturii comunicării și a comportamentului corespunzător mediului social. Printre aspectele specifice fiecărei culturi se regăsește și cel comunicativ, cu mijloacele și instrumentele sale de influență. Fiecare naționalitate se caracterizează prin cerințele și necesitățile sale în ceea ce privește procesul comunicativ, care determină scopurile comunicării, cât și realizarea lor prin strategii și tactici adecvate și adaptate la diverse situații comunicative. Cunoașterea lor va contribui eficient la o comunicare interpersonală cât mai eficientă, care presupune un schimb de idei, informație, interese și contribuie la acumularea experienței în aspect comunicativ. Calitatea schimbului de informație influențează direct asupra realizării scopurilor. De aceea pentru o inserție reușită a studentului într-un mediu sociocultural nou este necesară comunicarea efectivă. Mediul, condițiile în care se desfășoară actul comunicativ influențează nemijlocit asupra caracterului relațiilor interpersonale. Persoana care posedă o limbă străină trebuie să posede și un volum corespunzător de inteligență culturală. Or, competența culturală a vorbitorului presupune și capacitatea de a extrage informația din diverse unități de limbă: toponime, denumiri istorice etc.

Achiziţia unei limbi începe prin studiul intens al elementelor de bază ce ţin de gramatică şi structura limbii române, dar şi prin însuşirea de cuvinte – elemente de lexic care pot asigura o interacţiune confortabilă a studentului la finalul unui nivel de curs. Pentru limba română există mai multe descrieri care îşi propun acest obiectiv, realizat cu unele diferenţe

cantitative. Nivelul lexical este cel care asigură temelia structurării nivelului gramatical, cuvântul fiind unitatea structurală fundamentală a limbii în general, denumind realitatea obiectivă creată de mintea omului.

Vom face o scurtă trecere în revistă a unor date ce ţin de numărul de elemente lexicale (cuvinte), care au constituit, la un moment dat, lexicul comun al limbii române. Alexandru Graur (*Încercare asupra fondului principal lexical*, Bucureşti, 1954) stabileşte fondul principal lexical cuprinzând aproximativ 1500 de cuvinte. Marius Sala şi colectivul (*Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice*, Editura ştiinţifică şi Enciclopedică Bucureşti, 1988) delimitează vocabularul reprezentativ al limbii române alcătuit din 2581 de cuvinte; alţi autori operează cu vocabularul fundamental (Adriana Costăchescu, Maria Iliescu, *Vocabularul minimal al limbii române curente, cu indicaţii aproape complete*, tradus în mai multe limbi, Editura Demiurg, Bucureşti, 1994), conceput mai ales din perspectiva didactică. Este destul de dificilă enumerarea precisă a cuvintelor din lexicul comun – cuvinte utilizate în mod curent într-o limbă, din categoria cărora fac parte, pe lângă substantivele ce denumesc concepte de bază existenţei, pronume, verbe, prepoziţii, adjective, adverbe ş.a. Unui student ce învaţă limba română îi este necesar acest vocabular, tocmai pentru a-i facilita înţelegerea pentru concepte mai complexe, frazeologisme, vocabular terminologizat ş.a.

Fiind o limbă care are destul de multe împrumuturi (greacă, slavă, turcă, franceză, şi mai nou engleză), limba română poate părea deseori celor care o învaţă că este destul de accesibilă la nivel de vocabular, datorită aparentei multitudini de similitudini la nivel de lexic. Pe lângă acestea, şi elementele de împrumuturi din engleză pot crea confuzie în înţelegerea şi utilizarea acestora în limba română.

Grupurile de studenți străini, care intenționează să învețe limba română pentru nivelul A1-B2 în Republica Moldova la ora actuală, sunt destul de diverse şi neomogene din varia aspecte. Există studenţi de diferite vârste, naționalități, studii, gen, scop de studiu, nivel de cunoaştere a limbii engleze etc. Am menţionat limba engleză, pentru că, deseori, aceasta poate constitui un avantaj al celui care vine să studieze româna, dar nu a mai avut nicio tangenţă cu aceasta. În aceste situaţii, limba engleză poate acţiona ca un factor facilitator în procesul de integrare şi învăţa-

re a limbii române. Cercetătoarea Mina-Maria Rusu relatează că, „...din punct de vedere pragmatic, vorbitorii nativi nu valorifică suficient această oportunitate de promovare a limbii materne, continuând să comunice fie în limba engleză, fie în limba ţării de adopţie" [11, p.117]. Dar, odată stabilită motivaţia pentru cunoaşterea limbii romîne, cu siguranţă că engleza va fi abandonată, chiar dacă prezintă avantajul de a fi limba de comunicare aproape universală a momentului, o limbă ce poate deschide porţi spre mai multe culturi, ţări, societăţi. O altă limbă, ce poate avea acelaşi scop, de facilitare a învăţării limbii române, este şi limba rusă. Diferitele categorii de studenţi, veniţi din spaţii geografice şi culturale diferite, posedă limbi facilitatoare diferite. Pe de o parte, studenţii din Asia de Sud (Pakistan), de Vest (Iran, Turcia, Siria etc.) posedă o relativă cunoaştere a limbii engleze, de cealaltă parte, studenţii din Europa de Est (Ucraina, Rusia, Belarus, Armenia) sunt vorbitori (într-o măsură mai mare sau mai mică) de limba rusă. Astfel, atât engleza, cât şi rusa facilitează într-o etapă incipientă achiziţia limbii române. În acest context, în Ghidul metodologic cu privire la predarea-învăţarea integrată a limbii române in Centrele Educaţionale din diasporă, se explică următoarele:„... În general, contactul lingvistic determină apariţia unor fenomene care privesc interferenţa lingvistică. Interferenţa lingvistică trebuie înţeleasă ca abatere de la normele uneia dintre limbile în contact, care se manifestă prin pătrunderea unor elemente specifice de ordin lexical (mai rar, de ordin gramatical și structural) din cealaltă limbă. Astfel, atunci când se învaţă o limbă străină (la şcoală sau individual), interferenţa se produce dinspre limba maternă spre limba-ţintă. Or, se ştie că individul modifică, „restructurează" limba pe care o învaţă în conformitate cu tiparele limbii sale materne [8, p.11]. Astfel, procesul pe care îl vom exemplifica în cele ce urmează e un fenomen ce are loc la contactul mai multor limbi şi este un fenomen cu o natură mai degrabă lexicală, decât gramaticală sau de oricare alt fel. Aceeaşi sursă menţionează şi următoarele: "…În cazul folosirii alternative a două limbi, adică într-un mediu de comunicare bilingv, influenţele pot fi reciproce şi sunt condiţionate de tipul bilingvismului, dar şi de etapa acestuia. În acest sens, conceptul de interferenţă se poate suprapune cu acela de transfer negativ, fiindcă cel care învaţă stabileşte corespondenţe greşite între unităţile şi structurile limbilor în contact

(de exemplu, calcuri nerecomandabile, cuvinte - falşi prieteni). Iar atunci când echivalenţele structurale dintre prima limbă (limba nativă) şi limba în curs de învăţare sunt identificate corect, ne aflăm în prezenţa transferului pozitiv, care facilitează procesul de însușire a unei noi limbi. În acest context, demersurile didactice bine chibzuite și dexteritățile profesorului sunt decisive în ceea ce privește depășirea „capcanelor" pe care ni le pot „întinde" limbile în contact…" [8, p.11].

"Handicapul" creat de faptul că suntem vorbitorii unei limbi de circulaţie restrânsă se accentuează prin avansul considerabil pe care îl are limba engleză la nivel mondial, în raport cu mai toate celelalte limbi, în ipostaza lor de limbi materne ale diverselor popoare. Cunoaşterea limbii engleze aduce posesorului satisfacţia imediată a unei comunicări facile în orice ţară de pe glob şi, implicit, inserţia socială mai rapidă a individului în ţara de adopţie. În paralel, în calitatea lor de membri ai unei familii de migranţi, elevii sunt nevoiţi să înveţe să comunice şi în limba ţării de adopţie (11, p.117), menţionează cercetătoarea Rusu cu referire la faptul că, fiind o limbă oarecum minoritară în comparatie cu limbile cu milioane sau miliarde de vorbitori nativi, limba română, dar mai ales vorbitorii ei se văd puşi în situaţia de a accepta engleza drept limbă-liant între culturi, experienţe sau necesităţi.

Înainte de a veni cu exemple din limbile engleză şi rusă cu privire la elemente de vocabular din lexicul comun, care pot fi considerate „piedici", „capcane" de către profesori, dar nu şi de către cei care învaţă, vom examina câteva noţiuni din limba turcă, limbă care se ştie a dat suficiente elemente lexicale limbii române într-o anumită etapă de evoluţie. Acelaşi Alexandru Graur menţiona că, la acel moment, limba română avea în lexicul comun aproximativ 18 cuvinte de origine turcă. Aceste afirmaţii aveau loc aproximativ prin anii 60 ai secolului trecut, astfel că putem vorbi, cu siguranţă, de o reducere a acestora. Cu toate acestea, există încă câteva cuvinte care pot facilita învăţarea românei de către studenţi turci. Printre cuvintele pe care le-am putea menţiona sunt: *dulap, chef, chior, cioban, duşman, geam, maimuţă, murdar, perdea, sobă, turc, chirie* etc. Toate aceste cuvinte au păstrat atât sensul, cât şi aproximativ scrierea, deşi tocmai la acest aspect intervin capcanele. De exemplu, cuvântul *„geam"* din limba română foloseşte pentru sunetul *„ge"* grupul de litere

„g+e”, pe când în turcă, același sunet are drept reprezentare grafică litera *„c”*, care în turcă se va citi *„gi”*. Astfel, deși vorbitorului de turcă i-a fost facilitat studiul vocabularului, el mai are de lucrat la scriere, datorită faptului că regulile fonetice ale limbilor sunt diferite. Aproximativ aceeași situație o vom întâlni și pentru substantivul *„cioban”*. Păstrând sensul, româna folosește grupul de litere *„c+i”* pentru sunet *„ci”*, pe când turca are o literă aparte pentru același sunet – „***Ç***”. Deși sunt ușor recognoscibile, majoritatea acestor cuvinte se scriu un pic diferit în limba română actuală, astfel că cei care studiază limba română probabil că vor oferi atenție sporită acestor cuvinte tocmai pentru faptul că, deși le cunosc sensul, pot face erori la scrierea lor. Astfel, câteva exemple ar fi:

Cuvânt în limba română	**Cuvânt în limba turcă**
Chef	keyfi
Maimuță	maimun
Dulap	dolap
Chirie	kira
Perdea	perde

Un aspect important, pe care ținem să îl menționăm în cadrul componentei interculturale, este cel al cuvintelor internaționale. Cei ce învață româna, prin prisma englezei, francezei, rusei, ucrainenei sau limbii turce, au avantajul de a „profita” de aceste cuvinte, aflate în cadrul lexicului comun, cu sensuri și forme aproape identice sau destul de ușor recognoscibile. Vom menționa aici că, cei ce studiază pentru nivelul A1, identifică destul de ușor aceste cuvinte și sensul lor, căpătând astfel motivație și curaj pentru un studiu continuu și susținut. Unele exemple de cuvinte internaționale (McArthur le numește „translingvistice”) ținem a le menționa datorită incidenței lor destul de frecvente în temele studiate conform Curriculumului propus. După cum cunoaștem, majoritatea acestor cuvinte se referă la o anumită categorie, deseori terminologică, deși cele enumerate mai jos fac parte și din mulțimea de elemente lexicale din vocabularul comun. Cunoașterea și utilizarea corectă și frecventă a

elementelor de vocabular din lexicul comun determină, în mare parte, și succesul studentului vizavi de achiziționarea ulterioară a lexicului specializat și dezvoltarea abilităților de comunicare specializată, care este, în mare parte, cheia succesului în plan profesional. Limbajul comun și cel specializat nu sunt domenii separate, intersectându-se permanent prin intermediul procesului de transfer reciproc al unităților lingvistice dintr-un registru în celălalt. Vom prezenta câteva dintre cuvintele internaționale, după cum am menționat mai sus, care se regăsesc și în vocabularul comun, ilustrând şi forma lor din limbile engleză, franceză, turcă şi rusă (sensul fiind acelaşi):

Limba română	**Limba engleză**	**Limba franceză**	**Limba rusă**	**Limba turcă**
Alcool	alcohol	alcool	алкоголь	alkol
teatru	theatre	theâtre	театр	tyatro
cafea	coffee	café	кофе	kahve
artist	artist	artist	артист	artist
politică	politics	politique	политика	politika
parc	park	parc	парк	park

Am selectat cuvinte accesibile, câteva doar, ca exemple, deşi numărul lor este destul de mare şi, odată cu avansarea în studiul limbii, ele facilitează şi motivează studentul.

Pentru că prin prisma englezei se învaţă de cele mai multe ori şi româna, după cum am menţionat mai susб de către vorbitorii altor limbi, cele mai multe similitudini de forme şi sens, limba română le va avea cu engleza, datorită moştenirii de cuvinte latine şi de origine greacă, dar şi, mai nou, datorită împrumuturilor din domeniile de influenţă recentă: tehnologie, afaceri, dezvoltare informaţională etc. Deşi în lexicul comun se află cuvinte de origine mai veche, deci moştenite din limba latină şi greacă, şi cele mai noi, unele din ele ar putea fi considerate chiar cuvinte internaţionale, odată cu schimbarea modului de viaţă, au o vizibilitate destul de mare în cadrul vocabularului de bază, sau sunt studiate în mod conex în cadrul temelor de comunicare discutate. Mai jos oferim câteva exemple de cuvinte care, deşi par a fi uşor recognoscibile, se dovedesc

a fi din categoria „prietenilor falşi ai traducătorului”, inducând în eroare studentul.

Lexem	Sens în engleză	Sens în română
library - n - librărie	Loc în care împrumuţi cărţi	loc în care cumperi cărţi
sympathetic - adj - simpatic	înţelegător	simpatic
argument - n - argument	Ceartă verbală	argument
to prove - v – a proba	a certifica că ceva e într-un anume mod	a măsura ceva
eventually -adv - eventual	la final	posibil
crime - n - crimă	ilegalitate	crimă, omor
to realise - v – a realiza	a îşi da seama de ceva	a face ceva
sensible - adj - sensibil	a fi rational, logic	a fi sensibil
actually - adv - actual	de fapt	De actualitate, actual, la moment
educated - adj - educat	persoană care a primit o educaţie bună	politicos
particular - adj - particular	special	privat

Aşadar, cadrul didactic va ține în vizor faptul că studenții străini ar putea comite și erori de semantizare. Aceste confuzii lexicale sunt de varia tipuri, producându-se, de cele mai multe ori, din cauza că studenții, când nu cunosc sensul cuvântului, încearcă să îl asocieze cu lexeme din limbile pe care le vorbesc. Astfel substantivul *tren* din enunțul “*Copiii merg cu trenul la Bălți.”* a fost înțeles de un vorbitor de rusă cu sensul de *antrenor*, asociindu-l cu lexemul din limba rusă *тренер*. Adjectivul *rece* din enunțul *“Dimineața Ion face duş cu apă rece.”* a fost înțeles cu sensul *de râu*, fiind asociat cu adjectivul rusesc *речная.* În enunțul *“Primăvara alerg mai des decât iarna.”* verbul *alerg* a fost înțeles cu sensul

de *alergie,* prin asociere cu substantivul rusesc *аллергия.* Adjectivul *gustos* din enunțul "*Prietena m-a servit cu un suc gustos.*" a fost înțeles cu sensul de *dens*, prin asociere cu adjectivul din limba rusă *густой.*

Lexemele de mai sus sunt mai degrabă „prieteni falşi" pentru cel care învaţă, se află la nivelul A1, fiind indus în eroare de forma în engleză sau rusă a cuvântului. Una din metodele prin care ar putea fi evitată o astfel de eroare este consultarea în permanenţă a dicţionarului bilingv, explicarea de către profesor a cuvântului prin contexte, astfel încât să se înţeleagă distincţia de sens şi să fie evitată ulterior. Variațiile semantice deseori devin motiv de înțelegere eronată a mesajului, ideii. Unele și aceleași elemente de vocabular pot fi înțelese diferit de studenți, fiind influențați de limbile pe care le cunosc.

O exprimare corectă, elevată înseamnă și respectarea regulilor ortoepice, nu doar a celor gramaticale. Și la acest capitol studenții comit greșeli, accentuând incorect cuvintele ca urmare a influenței limbilor cunoscute de ei.

Există mai multe motive care împiedică înțelegerea/formularea corectă a mesajului. Pentru dezvoltarea abilităților de comunicare efectivă, prin achiziționarea cu succes a elementelor de vocabular din lexicul comun al limbii române, este important ca studenții să fie receptivi la posibilele probleme semantice, atenți la intonație, tempou, poziții, empatici și deschiși, să tindă spre feedback, pentru a verifica rezultatele actului comunicativ. Prin comunicare studentul își organizează și optimizează activitățile mai eficient.

Dat fiind faptul că studenții străini sunt din varia medii culturale, lingvistice etc. și, de cele mai multe ori, cu posibilități limitate de practicare a limbii române în familie, cu prietenii sau colegii de grupă, cadrul didactic întâlnește dificultăți la depistarea și clasificarea greșelilor comise de ei în procesul de instruire, deoarece ele sunt diverse. Observarea, depistarea, cunoașterea erorilor lingvistice comise de studenți în procesul de achiziționare a elementelor de vocabular din lexicul comun va ajuta cadrul universitar să ia atitudine corectă vizavi de selectarea și aplicarea metodelor, strategiilor, tehnologiilor didactice în cadrul lecțiilor de limba română.

Referințe bibliografice:

1. BAGIU, L. (2013) – *Însuşirea limbii române de către studenţii străini, nivel A1, Studiu comparativ studenți norvegieni vs. studenţi indieni*, European Integration/National Identity, Iaşi, 25-26 septembrie.
2. BEREJAN, Silviu (2000) – *Includerea termenilor ştiinţifici şi tehnici în dicţionarele generale, în Terminologia în România şi în Republica Moldov*a, Cluj-Napoca, Clusium, p. 69-71.
3. CIOBANU, Georgeta (1998) – *Elemente de terminologie*, Timişoara, Editura Mirton.
4. CIOBANU, Georgeta (2004) – *Romanian Words of English*, Timişoara, Editura Mirton,
5. COTEANU, Ion (1960) – *În legătură cu sistemul vocabularului,* în „Probleme de lingvistică generală", II, p. 33-48.
6. CROITORU, Elena (coord.) (2004) – *English through Translation. Interpretation and Translation-Oriented Text Analysis*, Galaţi, Editura Fundaţiei Universitare *Dunărea de Jos.*
7. DINA, Aurora T. (2013) – *Successful approach for teaching Romanian as a foreign language in Procedia-Social and Behavioral Sciences*, vol 70, p. 1032-1037.
8. *Predarea-învăţarea integrată a limbii române în Centrele Educaţionale din Diasporă. Ghid metodologic*, Al.Barbăneagră, L. Cucu et al., Chişinău, (2018).
9. MELENCIUC, D., AXENTI, S. (2002) – *The Sociolinguistic process of borrowing, the formation of international words and false friends*, Anale Ştiinţifice ale USM, Chişinău, Editura USM.
10. MCARTHUR, Tom (1998) – *The English Languages*, Cambridge, Cambridge University Press.
11. RUSU, M. (2011) – *Limba Română, Educaţia sociolingvistică în contextul migraţiei*, Nr. 7-8, anul XXI, Chişinău, p. 114-120.